

Модел и стратегия за развитие на малките и средни предприятия – счетоводни кантори

Александрина Пламенова Алексиева

Resume: *The change of the economic environment in which the need of obtaining timely, accurate and fast information is changing the communication between employer and employee. Electronic working environment / Remote / form is actively used in the accounting companies. At this stage this environment need to balance worker as a well-organized system and is the only modern alternative for efficient functioning of small and medium enterprises. Assists in the development and gives them good working conditions, which is not centralized and clustered mostly in big cities, and is oriented to each point of Bulgaria. So business here locally not only remains, but has the opportunity to develop.*

Key words: *Accounting firm, Accountant, Telework, Accounting documents*

ВЪВЕДЕНИЕ

През последните години в България се развиват и все повече се разпространяват различни модели на един и същи вид работа на Счетоводните кантори⁵⁶, а именно мобилно и дистанционно. Вече добре познатото в чуждестранните фирми изнесено работно място се налага на пазара на работна ръка и у нас. Бързото усъвършенстване на технологиите дава различна перспективата за развитие на малките и средни предприятия, който създават работни места за така наречения среден клас на работещите от населението в България. Променящата се икономическа обстановка, при която необходимостта от получаване на навременна, точна, ясна и бърза информация налага промяна и в комуникацията между работодател и работник. Електронната работна среда /дистанционна/ като форма се използва активно и в Счетоводните кантори. На настоящия етап тази работна среда се налага на счетоводния работник като една добре организирана система и е единствената съвременна алтернатива за ефикасно функциониране на малките и средни предприятия от този тип. Подпомага разрастването им и им дава добри условия за работа, която не е централизирана и струпана предимно в големите градове, а е ориентирана към всяка една точка на България. Така бизнеса у нас на местно ниво не само се запазва, но и има възможността да се развива. Основата за получаване на обективност в тази сфера се изгражда чрез информационната обособеност, цялостната нужда от информация.

ИЗЛОЖЕНИЕ

„Информацията е форма на връзка между управляващите и управляваните подсистеми, обективно отразяващи материалните процеси и всяко усъвършенстване на управлението в една или друга степен е свързано с информацията“⁵⁷. Част от икономическата информация е счетоводната, която отразява хода на стопанските процеси в предприятията. Счетоводството като наука се развива и модернизира наравно със съвременните тенденции в развитието на информационните технологии и се появява възможността да се налагат нови методи и пътища за усъвършенстване на счетоводната дейност. За да се подобри надеждността в процеса на работа все по наложително става отново тя да се видоизмени с цел подобряване на ефикасността ѝ на пазара на труда. Ръчните способности за обработка на счетоводна информация ползвали се в миналото многократно са показали своята неефективност и би-

^[1] Счетоводна кантора/ Счетоводна къща – в специализираната литература двете понятия се използват като идентични

^[2] „Икономическа информация и информационни потребности, Информацията като ресурс, Управление на информационния ресурс във фирмата. Автоматизирана обработка на счетоводна информация“, Мойнов, Свищов, Академично издателство Ценов 1994 год., стр. 17

ват заменени своевременно с автоматизиране на работното място на счетоводния работник в предприятието. Автоматизирането на работното място на счетоводния работник разкрива множество предимства:

- намаляване на непродуктивната дейност и времето за събиране на информация на счетоводителя;
- извеждане и обработване на бърза, точна и навременна счетоводна информация;
- предотвратяване на непроизводствени разходи и намаляване себестойността на продукцията.

През годините автоматизирането превзема и измества в цялост ръчните способности на обработване на информацията. Това показва, че когато има нужда от промяна базирана на развитието на икономическото общество то тя бива осъществявана и приемана от бизнеса и обществото макар и трудно. В продължение на много години тази вече автоматизирана системата за обработка на счетоводна информация е отговаряла на нуждите и изискванията на икономическия пазар и икономическата същност на дейността, като е набавяла нужните данни. „Икономическата информация трябва да се свързва с икономическата същност на стопанската дейност. Така например тя трябва да съдържа данни, сведения за състоянието, използването и измененията на различните видове ресурси, за извършените конкретно стопански операции, за вложения труд, за употребеното работно време, за произведените материални блага, за направените разходи и получените приходи и други. От тук икономическата информация е предназначена за нуждите на стопанското управление.“⁵⁸ Погледнато през призмата на бързоразвиващите се технологии, за да е конкурентноспособна една Счетоводна кантора в наши дни трябва да отговаря на изискванията на модерното общество. Новата електронна работна среда /дистанционна/ е наложена на пазара на труда предимно в сектора на информационните технологии, където е усвоена почти във всички фирми занимаващи се с такава дейност. Много голям брой чуждестранни фирми работят с български ИТ специалисти/разработчици чрез изнесено работно място. Много голям брой наши ИТ фирми работят с различни компютърни разработчици от цялата страна. Идеята е копирана и доразработена в Българските фирми и малко по малко се налага като водеща и в Счетоводните къщи. В началото е имало редица непослователни, за които това е било невъзможно да се случи и които не са допусkali, че може да стане масово използването на такъв метод, както самото преминаване от ръчна обработка към автоматизирана компютърна обработка на счетоводна информация. Във всяко едно предприятие преди е имало счетоводен отдел позициониран в него. Там счетоводните работници са осигурявали добра организация на документооборота, контролирали са случващото се във дадената фирма и са правели добри микроикономически анализи. Водили са цялостно счетоводство на фирмата. В сегашната икономическа обстановка малките и средни предприятия разчитат предимно на Счетоводните кантори, който извършват всички тези дейности на много голям брой от малки и средни предприятия. Повечето счетоводни отдели в този тип предприятия биват изцяло премахнати. Така Счетоводната къща разполага с база данни, която е позиционирана в офис. Към нея биват препращани нужните счетоводни документи. За да е възможно правилно отчитане на счетоводната информация първо и основно Счетоводната кантора разполага с много добра техническа база, непрекъсната връзка с интернет, добра счетоводна програма, база данни /сървър/ и отлично обучен екип от счетоводители. Този екип от счетоводители е мобилен толкова, колкото са нуждите на самите предприятия. Всеки един от счетоводните работници има собствен набор от фирми на който осчетоводява цялата дейност. „Бързото развитие на компютърните мрежи и поевтиняването на оборудване за тяхното изграждане очертава тен-

^[3] „Основи на Счетоводството“, Дочев, Издателство Фабер 2008 год., Тема 1, стр. 11

денция за обработка на информация в режим на използване на локална мрежа.”⁵⁹ Съществуват няколко ясно обособени стадии в развитието на Счетоводството, като последен, но подробно разгледан е последният. „Четвъртият етап е свързан с научно–техническата революция извършена в края на XIX век и началото на XX век, в резултат на която се усъвършенстват най-вече средствата, с помощта на които се регистрират, преобразуват, предават и съхраняват информационните съвкупности.”⁶⁰ Счетоводство е обособена област в стопанската отчетност, която изразява двойственото проявление на стопанските средства като най-основно – активи и пасиви. То е периодично регистриране, обработване и контролиране на стопанските операции. Осъществява се при спазване на определени правила – общоприети счетоводни принципи, и позволява анализването на финансовото състояние въз основа на различни показатели. Всички тези принципи са следени дали са спазвани и в тази дистанционна среда дори и по-строго. Самото преминаване към дистанционна, електронна среда е много улеснено и от възможността да се използва електронен подпис съобразно с изискванията на Закона за електронният подпис, който е и един от най-важните условия за улеснение на счетоводителя. За вътрешните потребители в самото малко и средно предприятие ценността на информация се определя в нейната подробност, навременното ѝ получаване и нейната полезност. Но качеството и обема на информация за отделните потребители не е еднакъв. Не може да се определи точно обема на информацията необходим за всяко ниво на управление. В един случаи се стига до излишък в други до недостиг. Трябва да се създаде такава работна среда, която да осигури оптимума между излишъка и недостига с цел да се удовлетворят максимално управленските решения.

В нормативната уредба малките и средни предприятия се разделят на няколко подгрупи –

Чл. 3. (Изм. - ДВ, бр. 59 от 2006 г.)

(1) Категорията малки и средни предприятия включва предприятията, които имат:

1. средносписъчен брой на персонала, по-малък от 250 души, и
2. годишен оборот, който не превишава 97 500 000 лв., и/или стойност на активите, която не превишава 84 000 000 лв.

(2) От предприятията по ал. 1 малки предприятия са тези, които имат:

1. средносписъчен брой на персонала, по-малък от 50 души, и
2. годишен оборот, който не превишава 19 500 000 лв., и/или стойност на активите, която не превишава 19 500 000 лв.

(3) От предприятията по ал. 1 микропредприятия са тези, които имат:

1. средносписъчен брой на персонала, по-малък от 10 души, и
2. годишен оборот, който не превишава 3 900 000 лв., и/или стойност на активите, която не превишава 3 900 000 лв.,⁶¹

Съобразно с това разделение ще проследя как може да бъде прилагано изнесеното работно място на счетоводния работник и нужните специфики към всяка подгрупа. За микропредприятията със средносписъчна численост на персонала до 10 души, може да организира така обработката на счетоводната им информация, че тя изцяло да е поверена на Счетоводна кантора, която да разполага със счетоводители на изнесено работно място. Те не са позиционирани в самата Счетоводна къща, нито са в самото предприятие. Организацията на този тип кантора е разделена на няколко екипа от счетоводни работници. Един от екипите се намира на самият адрес

^[4] Списание Български счетоводител, София 2000г., брой 7, стр. 27

^[5] Основи на счетоводството /Обща теория на счетоводната отчетност/ - Петров, Издателство Мартилен 2011 год., Глава 1, стр. 9

^[6] Закон за малките и средни предприятия, Чл. 3, Обнародван в Държавен вестник бр.84 от 24 Септември 1999г.

на Счетоводната къща, а другите са изнесени. Важен и необходим фактор е и факта, че Интернет връзката в България е на много добро ниво и е на едно от челните места изобщо в света по бързина и скорост. Изградени са информационни връзки и с външните потребители на информация например различни административни служби. Така например между предприятието и банките, така нареченото интернет банкиране, между фирмата и данъчните служби и други. Чрез универсален електронен подпис се подава справка - декларация по ДДС, може да се изготвя и подава уведомление за трудови договори и друга информация към НОИ и НЗОК. Това практически се случва като във вече създаден офис на Счетоводна кантора, която цялостно осчетоводява различни микропредприятия само се приемат входящите документи от фирмите. След получаването им от позиционирания там счетоводител се контролират дали са съобразени с нормативните изисквания, сканират се и се съхраняват на общ сървър /обща база данни/. Екипът, който отговаря за точно тази фирма може да включва няколко счетоводителя. На тях са им необходими персонални компютри и периферни устройства. Необходимо е да бъде инсталиран нужният им софтуер, достъп до сървър, личен акаунт и други. Те имат различно потребителско име и парола и извършват работата си през него, която съвременно се отразява и на самият сървър /общата база данни/. Имат достъп до нужната информация, която трябва да осчетоводят. Всеки счетоводител въвежда информацията със собствения си акаунт и осчетоводява счетоводни операции от него, така както би се осчетоводявала и отразявала и ако физически извършваше тази работа от самата Счетоводна кантора. Така всяко едно действие се отчита, от кой точно счетоводен работник е извършено, точната дата и час на извършването му, имало ли е корекция след това извършване и от кого точно е направена тя. Въпреки че се намира на голямо разстояние от по-високо стоящият от него счетоводният работник може да бъде контролиран във всеки един етап на работа, за да се избегне евентуално допускане на грешки. Той извършва нужният брой и вид операции, както би правил това и ако се намираше в самата Счетоводна къща. Времето което осчетоводява операциите самият счетоводител се отчита с всекидневни отчети – какво точно и за колко време е свършено. Избегнати са неудобствата от гледна точка на индивидуалността на работата. Направеното от него е отразено и разнесено в сървъра и е готово да бъде проверено от другият счетоводен работник в този екип, който също е на отдалечено работно място. Така работата, която извършват по отделно е взаимно контролирана от всички и накрая бива одобрявана и от ръководителя на екипа. Така получената счетоводна информация е сравнително безгрешна, защото бива многократно следена.

Другата подгрупа е малки предприятия. Това са предприятията, които имат средносписъчна численост на персонала до 50 души, годишен оборот до 19 500 000 лв. или стойността на материални им активи да е до 19 500 000 лв., и са независими. За тях отново поради не толкова големият брой на заетите в него с горна граница 50 човека се отнася написаното за микропредприятията, но с някои особености и доуточнения. Особеното тук е, че има струпана на едно място много повече счетоводна информация, която трябва да бъде обработена. Тук освен екип от счетоводители на изнесено работно място, който е много по-голям от тези, който работят в микропредприятията може да се създаде и мобилна група към тях. Тяхната задача ще е да посещават малките предприятия по време на процеса на работа в случай, че има нужда от тях на място. Те подържат непрестанна връзката между фирмата и екипа и осигуряват преплитането на едното с другото за постигане на крайната цел.

Другата подгрупа е средни предприятия. Това са предприятията, които имат средносписъчна численост на персонала до 250 души и са независими. В този вид фирми е изграден различен модел на организация на работата като естествено се отнася написаното и за микропредприятията. В тях може да бъдат позиционирани определен брой счетоводни работници, които да подават всички входящи документи

от самото средно предприятие. Те правят прегледа и контрола на документите дали са съобразени с нормативните изисквания, сканират ги и ги съхраняват на общият сървър /общата база данни/. Тези счетоводители се занимават с възникналите на място казуси и разрешаването им. Те са връзката на счетоводителите със самото предприятие и те препращат големият брой документи към другите от екипа счетоводни работници. Особеното тук е, че има създаден ТРЗ център на счетоводна къща, с цел той да се занимава основно с дейностите по ТРЗ и Личен състав. Именно тези дейностите са едни от най - бързо променящите се и най - сложните в областта на счетоводството, който са същевременно и много трудоемки, изисквайки голям брой хора занимаващи се с тях. В ТРЗ центъра има екип от ТРЗ специалисти с богат опит в тази дейността и в областта на трудово правните отношения, промените свързани с нормативната уредба на труда и работната заплата в България. Това е един максимално ефективен начин за водене на счетоводство на средно предприятие, който дава възможност да се намалят разходите, но да се запази качествено предоставяне на счетоводни услуги. Отново всяка една дейност извършена от всеки един работник преминава още поне през две проверки и така сигурността е по – високо гарантирана.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В заключение можем да обобщим, че съществува пряко пропорционална зависимост между бързоразвиващите се технологии и високата степен на все повече счетоводни работници в изнесено работно място в домашни условия по електронен път. Регулирането, контролът и защитата на клиентите – малки и средни предприятия са от ключово значение за правилното обработване на счетоводната информация и развитието на фирмата на икономическия пазар.

Това е много сериозен и отговорен процес на правилното организиране на план на работа и съставните му елементи съобразявайки се с различните особености на счетоводната дейност, който допринася за постигането на целите, които са поставени на Счетоводните кантори в България.

ЛИТЕРАТУРА

- [1]. Счетоводна кантора/ Счетоводна къща – в специализираната литература двете понятия се използват като идентични
- [2]. „Икономическа информация и информационни потребности, Информацията като ресурс, Управление на информационния ресурс във фирмата. Автоматизираната обработка на счетоводна информация“, Мойнов, Свищов, Академично издателство Ценов 1994 год., стр. 17
- [3]. Списание Български счетоводител, София 2000г., брой 7, стр. 27
- [4]. Основи на счетоводството /Обща теория на счетоводната отчетност/ - Петров, Издателство Мартилен 2011 год., Глава 1, стр. 9
- [5]. Закон за малките и средни предприятия, Чл. 3, Обнародван в Държавен вестник бр.84 от 24 Септември 1999г.

За контакти:

докторант Александрина Алексиева, Катедра “Счетоводна отчетност”, Стопанска Академия „Д. А. Ценов“, тел.: 0887 151526, e-mail: aalexieva@uni-svishtov.bg